

Magdalena Wieczorek

Podaj łapę i DOGadajmy się JAK PIES POMAGA ZAPOMNIEĆ O TRAUMATYCZNYCH PRZEŻYCIACH

Zaczęło się od pandemii. Wymarzony pies najinteligentniejszej rasy na świecie – border collie, występujący bardzo często w filmach i reklamach telewizyjnych, okazał się nie tylko typowym dla tej rasy bystrym i czujnym psem pasterskim, ale przede wszystkim prawdziwym „rzepem”, który potrzebuje kontaktu i ciągłej aprobaty. Jego przyjazne usposobienie wywoływało uśmiech na twarzach przechodniów, a ciągła chęć pracy i rozwoju skłoniła mnie – nauczycielkę języka angielskiego i niemieckiego w Szkole Podstawowej im. Kornela Makuszyńskiego w Kobylnicy oraz mojego uroczego borderka z linii show, o niepowtarzalnym imieniu Messi, do podjęcia kształcenia w kierunku dogoterapii. Kurs kwalifikacyjny odbywaliśmy w Gdyni w Fundacji Dogtor, która od lat zajmuje się dogoterapią na terenie Trójmiasta, pozytywnym szkoleniem psów oraz przyszłych dogoterapeutów. Egzamin kwalifikacyjny Messiego zbiegł się z wybuchem wojny w Ukrainie.

Migracja rodzin ukraińskich do Polski, organizacja nauki dla uczniów przybywających z Ukrainy i chęć wsparcia uchodźców skłoniła mnie do podjęcia działania związanego z pomocą dzieciom, które przeżyły traumę i muszą odnaleźć się w nieznanym im rzeczywistości. W międzyczasie uczestniczyłam w szkoleniu organizowanym przez ODN w Słupsku: „Innowacje pedagogiczne w programie nauczania na językach obcych”, które to zainspirowało mnie do napisania innowacji z dogoterapii połączonej z nauką języka polskiego jako obcego. Pomysł spotkał się z wielką aprobatą dyrektor SP w Kobylnicy Ewy Solnikowskiej. Już w kwietniu tego roku do grona nauczycieli naszej szkoły dołączył pies, który przecież nie osądza i niczego nie wymaga, mierzając ogonem skupi uwagę, rozbawi, złamie opór i złość, łatwo się też nie podda i nie obrazi na dziecko – idealny nauczyciel.

Innowacja pedagogiczna pt. „Podaj łapę i DOGadajmy się dogoterapia jako forma wspierania nauki języka polskiego i odnalezienia się w nowej rzeczywistości dla dzieci z Ukrainy” realizowana była przede wszystkim w wymiarze jednej godziny tygodniowo od kwietnia do czerwca br. Była ona odpowiedzią na potrzebę, z jaką spotkało się środowisko szkolne i miała za główny cel aktywizację uczniów z Ukrainy oraz stworzenie im warunków do zapomnienia o trudnych, traumatycznych

przeżyciach. Podczas zajęć chciałam wykorzystać naturalną potrzebę dziecka do bycia zauważonym i docenionym, w celu nauczania go podstawowych zwrotów w języku polskim. Pies może stać się pośrednikiem pomiędzy dzieckiem a nami – dorosłymi. Pupil wprowadza uczniów w nową rzeczywistość, a przez to pomaga opanować język obcy konieczny do komunikowania się.

Czym jest dogoterapia? Dogoterapia jest terminem autorstwa Marii Czerwińskiej, a po raz pierwszy w Polsce użyto go w 1996 r. Dogoterapia to jedna z form wspomagania rozwoju, terapii oraz rehabilitacji, przy udziale odpowiednio przeszkolonego psa¹. Spotkania z psami (a także z innymi zwierzętami) mogą przyjmować różne formy:

- Terapia wspomagająca z udziałem psa (AAT) – najbardziej formalna metoda pracy ściśle oparta na programie terapeutycznym, w której zawodowo przygotowani do pracy terapeuci (pedagog, psycholog, fizjoterapeuta, psychoterapeuta, logopeda) towarzyszy pies; przebieg spotkania oraz postępy pacjenta są dokumentowane.
- Zajęcia z udziałem psa (AAA) – są to wielorakie formy luźnych spotkań z psami, mające na celu poprawę samopoczucia, wywołanie uczucia radości oraz zmobilizowanie pacjenta do spontanicznego wykonywania zadań terapeutycznych, nie wymagają programów terapeutycznych oraz dokładnej dokumentacji.
- Edukacja z udziałem psa (AAE) – jest to forma wspomagania edukacji przy udziale psa, np. zajęcia z edukacji humanitarnej, nauka właściwych postaw wobec psa².

Sama obecność psa w otoczeniu dziecka nie przyniesie efektów terapeutycznych. To odpowiednio wykształcony specjalista, posiadający również wiedzę z zakresu pracy z psem, jest gwarantem dobrze przeprowadzonych zajęć dogoterapii. Prowadzone przez taką osobę zajęcia z udziałem psa z całą pewnością będą dostosowane do indywidualnych możliwości i potrzeb biorących w nich udział pacjentów³.

1. B. Pawlik-Popielarska, *Terapia z udziałem psa*, Gdańsk 2005, s. 8

2. <http://www.dogtor.org.pl/2018/10/26/dobre-praktyki/> (dostęp: 07.2022)

3. *Ibidem*, s. 9-10.

Co więcej, dla większości dzieci kontakt z psem jest źródłem przyjemności. Pies doskonale spełnia się w roli przyjaciela, gdyż nie ocenia dziecka, nie wyśmiewa się z jego niepełnosprawności, akceptuje je bezwarunkowo, nie krytykuje⁴. Dogoterapia jest bardzo skuteczna w leczeniu poważnych zaburzeń emocjonalnych, u osób z PTSD czy po traumatycznych doświadczeniach wojennych, również tych obecnie w Ukrainie⁵.

Treści edukacyjne jakie realizowałam podczas zajęć innowacji opierały się przede wszystkim na: wyjaśnieniu zasad właściwego kontaktu z psem, zabaw z psem, pielęgnacji psa, bezpiecznego kontaktu z własnym i obcym psem, odczytywanie mowy ciała psa i jego sygnałów uspokajających. Zajęcia nie polegały głównie na typowym kontakcie z psem tj. dotykaniu, głaskaniu, w celu zachowania dobrobytu psa, który podczas zajęć po prostu był, odpoczywał, a nawet spał, gdy uczniowie wykonywali zadania związane z nauką języka polskiego. Dzieci były bardzo zmotywowane, gdyż wiedziały, że czeka ich nagroda – zabawa z psem w postaci sztuczek i komend, w których to Messi jest najlepszy. Innowacja podsumowana została lekcją otwartą z udziałem dyrekcji szkoły oraz dyrektorów i nauczycieli z zaprzyjaźnionych szkół podczas wizyty partnerskiej w ramach współpracy „Liderów Oświaty”.

„Zajęcia z Messim”, bo tak nazywali je uczniowie z Ukrainy okazały się przysłowiowym strzałem w dziesiątkę, gdyż były najbardziej wyczekiwane spośród całego planu lekcji. Dzieci odliczały dni do spotkania ze swoim czworonożnym przyjacielem, który był specjalnie dla nich, sprawił, że się otworzyły, poczuły wyjątkowe, chociaż na chwilę zapomniały o doświadczeniach traumatycznych, przełamały barierę językową i najzwyczajniej w świecie uśmiechały się. Zajęcia dogoterapii stworzyły uczniom warunki do bycia dzieckiem, co w moim odczuciu jest najlepszą formą wsparcia.

Bibliografia:

1. B. Pawlik-Popielarska, Terapia z udziałem psa, Gdańsk 2005.
2. A. Franczyk, K. Krajewska, J. Skorupa, Animaloterapia, Kraków 2007.
3. K. Sipowicz, E. Najbert, T. Pietras, Dogoterapia. Warszawa 2016.
4. W. Bartkiewicz, Przyjaciel i Terapeuta, [w:] N. Bekasiewicz (red.), Czy zwierzęta potrafią leczyć? Terapie z udziałem zwierząt wspomagające rehabilitację osób niepełnosprawnych. Warszawa 2008.
5. <http://www.dogtor.org.pl/2018/10/26/dobre-praktyki/> (dostęp: 26.07.2022)

Magdalena Wiczorek

Nauczyciel języka angielskiego i niemieckiego w Szkole Podstawowej w Kobylnicy, dogoterapeuta, pedagog specjalny, nauczyciel mianowany z 10-letnim stażem pracy.